

การศึกษาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม คลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

โชษิตา แก้วเกษ*, อนุธิดา โพธิ์สมบุญ

ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
888 หมู่ 6 ถนนบรมราชชนนี ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

* ผู้รับผิดชอบบทความ: chosita.kae@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม คลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล วิธีการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 27 คน โดยการสัมภาษณ์ความเห็นต่อเสื้อแขนสั้นและกางเกงขายาวชุดเดิมและความต้องการชุดใหม่ จำนวน 3 ชุด (ชุดละ 9 คน) ในแต่ละชุดสัมภาษณ์ผู้ป่วย (3 คน) แพทย์ (3) และเจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์ (3 คน) เพื่อพัฒนาเป็นชุดต้นแบบ 1 (เสื้อแขนสั้นและกางเกงขาสั้น), 2 (เสื้อแขนสั้นและกางเกงขาสั้น) และ 3 (เสื้อไม่มีแขนและกางเกงขาสั้น) ตามลำดับ ระยะที่ 2 ขั้นตอนการประเมินชุดที่เหมาะสมสำหรับการฝังเข็มต่อชุดต้นแบบ 3 จากผู้รับบริการจำนวน 119 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาตามแนวคิดการออกแบบ และแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านประโยชน์ใช้สอย 2) ด้านความสวยงาม 3) ด้านความสะดวกสบาย 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย ซึ่งแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วน 5 ตัวเลือก (คะแนน 1-5) และใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบ Likert แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย (1.00-2.33) ปานกลาง (2.34-3.66) และมาก (3.67-5.00) ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 73.9 ช่วงอายุ 41-50 ปี มากที่สุด อาชีพรับราชการมากที่สุดร้อยละ 29.4 ระดับการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 48.7 ส่วนการประเมินความคิดเห็นต่อชุดต้นแบบ 3 พบว่า ระดับความเหมาะสมของเสื้อในรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.38 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.93 ข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ ให้มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ส่วนระดับความเหมาะสมของกางเกงอยู่ในระดับมากทั้งรายด้านและโดยรวม โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ใช้สอยเช่นกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านความสวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ ให้เพิ่มความยาวของกางเกงเลขาหรือขา 4 ส่วน จากผลการทดลอง สามารถสรุปได้ว่า ชุดต้นแบบ 3 เป็นชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล อย่างไรก็ตาม ควรมีการทำวิจัยเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้รับบริการ ในด้านความเป็นส่วนตัวและด้านความสวยงามต่อไป

คำสำคัญ: การฝังเข็ม, การออกแบบผลิตภัณฑ์, ความเป็นส่วนตัวด้านร่างกาย, กางเกง 4 ส่วน, เสื้อไม่มีแขน

A Study on Optimal Garments for Acupuncture Patients at Traditional Chinese Medicine Clinic, Golden Jubilee Medical Center, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University

Chosita Kaeoket*, Anutida Posomboon

Golden Jubilee Medical Center, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, 888 Mu 6, Borommaratchachon-nani Rd., Salaya, Phutthamonthon, Nakhon Pathom 73170, Thailand.

* Corresponding author: chosita.kae@mahidol.ac.th

Abstract

The aim of this study was to develop optimal garments for acupuncture patients at the Traditional Chinese Medicine Clinic, Golden Jubilee Medical Center, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University. Phase I, collecting background information on optimal garments, an interview questionnaire was sent to each of all 27 respondents (3 batches, 9 persons each comprising 3 clients, 3 physicians, and 3 medical assistants); the opinions were sought on an old short-sleeved shirt and pants, and from batch 1 on prototype 1 (short-sleeved shirt and shorts), batch 2 on prototype 2 (short-sleeved shirt and shorts), and batch 3 on prototype 3 (sleeveless shirt and shorts). Phase II, assessing prototype 3 garments (sleeveless shirt and shorts) based on the concepts of product design and personal privacy, 119 randomly selected clients were asked about the garments' function, aesthetics, ergonomics, safety and privacy, using a 5-point rating or Likert scale (low for a score of 1.00–2.33, moderate for 2.34–3.66 and high for 3.67–5.00). The results showed that, out of all respondents, most of them were female (73.9%) in the 41–50-year age group; 29.4% were government officials, and 48.7% had received a bachelor's degree. For the opinions on prototype-3 sleeveless shirt, the levels of overall and specific-aspect appropriateness were high, with the highest mean score of 4.38 for the function and the lowest at 3.93 for physical privacy – suggesting that this aspect should be improved. Regarding the opinions on prototype-3 shorts, the levels of overall and specific-aspect appropriateness were also high, with the highest mean score of 4.70 for the function and the lowest at 4.30 for aesthetics – suggesting that shorts should be replaced by mid-calf capri pants. In conclusion, prototype-3 sleeveless shirt and shorts are optimal garments for acupuncture recipients at the Traditional Chinese Medicine Clinic of Mahidol University's Golden Jubilee Medical Center. However, in order to meet clients' needs concerning privacy and aesthetics, a further study on this matter should be undertaken.

Key words: acupuncture, product design, physical privacy, mid-calf capri pants, sleeveless shirt

บทนำและวัตถุประสงค์

ในปัจจุบัน ศาสตร์การแพทย์แผนจีนเป็นที่สนใจของนานาชาติ ซึ่งประชาชนชาวจีนทั่วไปใช้ศาสตร์การแพทย์ดังกล่าวในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวในชีวิตประจำวันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยลักษณะเด่นที่น่าสนใจของศาสตร์

การแพทย์แผนจีนประการหนึ่งก็คือ วิธีการที่นำมาใช้ในการดูแลสุขภาพมีทั้งวิธีการที่ใช้ยาและวิธีการที่ไม่ใช้ยา ได้แก่ การฝังเข็ม (acupuncture) และการนวดทุยหนา (Tuina)^[1] ส่วนในประเทศไทยนั้น การแพทย์แผนจีนได้เข้ามาร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพ

ประชาชนโดยผ่านการอพยพของคนจีนเข้ามาในแดนสุวรรณภูมิมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย^[2] โดยวิธีการฝังเข็มนั้นเริ่มจากการตรวจวินิจฉัยอาการโรคเรียบร้อยแล้ว แพทย์จะใช้เข็มที่ทำด้วยโลหะไม่เป็นสนิมที่มีขนาดเล็ก ความยาวประมาณ 1-10 เซนติเมตร ปักทะลุผิวหนังตรงจุดฝังเข็มตามแนวเส้นลมปราณ^[3] ส่วนหนึ่งจะระงับยา (moxibustion) หรือกระตุ้นไฟฟ้า ร่วมกับการฝังเข็มด้วย ซึ่งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ประกาศโดยพิจารณาจากผลการวิจัยทางคลินิกที่มีกลุ่มควบคุม (Controlled clinical trials) ว่าการฝังเข็มสามารถให้ประสิทธิผลการรักษาในอาการ 28 อาการ โดยส่วนใหญ่เป็นผลการรักษาเพื่อระงับอาการเจ็บปวด เช่น ปวดคอ ปวดเข่า ปวดหลัง ปวดประจำเดือน เป็นต้น^[4] และในระยะสิบปีที่ผ่านมา มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการค้นหาหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่อธิบายกลไกการระงับความรู้สึกเจ็บปวดจากการฝังเข็มที่ตีพิมพ์จำนวนมากกว่า 1,000 ฉบับ ซึ่งพบหลักฐานสนับสนุนว่า การฝังเข็มสามารถระงับความรู้สึกเจ็บปวดได้โดยออกฤทธิ์ระงับปวดได้ในทุกขั้นตอนของกลไกการรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวดทั้งในระบบประสาทส่วนกลาง และส่วนปลาย^[5] นอกจากนี้ ทฤษฎีการแพทย์ทางเลือกแผนตะวันออกยังกล่าวว่า ลมปราณ (ชี่) เป็นพลังที่อยู่เบื้องหลังของชีวิต เป็นพลังของธรรมชาติ และเป็นพื้นฐานของทุกสิ่ง การที่พลังชี่ดี จะทำให้สุขภาพแข็งแรง การใช้เข็มบาง ๆ ปักที่จุดฝังเข็มตามแนวเส้นลมปราณนั้น จะทำให้เกิดการสร้างพลังงาน การกระตุ้นจุดฝังเข็มทำให้เกิดการนำและผลิตกระแสไฟฟ้า ทำให้ลมปราณเดินสะดวก^[6] ทั้งนี้ การเตรียมตัวเพื่อให้สะดวกสำหรับการฝังเข็ม คือ การสวมใส่เสื้อผ้าให้เหมาะสม เพราะตำแหน่งจุดปักเข็มบางครั้งอยู่บริเวณใต้ร่มผ้า ผู้ป่วยจึงควรสวมใส่เสื้อผ้าที่เป็นชุดแยกส่วน

ระหว่างเลื้อยกับกระโปรงหรือกางเกง เสื้อผ้าที่สวมใส่ไม่ควรแน่นเกินไปเพื่อสะดวกในการถลกพับแขนเสื้อและปลายขาทางเกง ในกรณีที่ต้องปักเข็มบริเวณไหล่หรือต้นคอก็ควรเลือกสวมเสื้อที่มีคอกว้าง ส่วนผู้ป่วยที่เป็นโรคอัมพาต ควรสวมเสื้อแขนกุดและกางเกงขาสั้น จะทำให้แพทย์ปักเข็มได้สะดวกขึ้น^[7]

สืบเนื่องจากสภาพการดำเนินชีวิตประจำวันเปลี่ยนไป การทำงานอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์มากขึ้น ทำให้ปัจจุบันมีผู้ป่วยเข้ารับการรักษากลุ่มอาการปวดเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งอาการปวดเป็นอาการที่ใช้การฝังเข็มเป็นวิธีการรักษามากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการปวดคอ ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ^[8] ซึ่งสอดคล้องกับสถิติผู้มารับบริการคลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก พบว่ากลุ่มโรคที่พบบ่อย คือ 1) โรคปวดกล้ามเนื้อ/เอ็นอักเสบ 2) โรคหลอดเลือดสมอง 3) โรคปวดหลัง/กระดูกหลังเสื่อม 4) โรคปวดเข่า/ข้อเข่าเสื่อม 5) โรคอ้วน ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่จะปักเข็มบริเวณ บ่า ไหล่ สะบัก หลัง สะโพก หน้าท้อง และเข่า โดยใช้เวลาในการปักเข็ม 20-30 นาที โดยก่อนมาฝังเข็มทุกครั้ง ผู้ป่วยต้องเตรียมตัว พักผ่อนให้เพียงพอผ่อนคลาย ไม่วิตกกังวล สวมใส่เสื้อผ้าที่แยกส่วนเสื้อกับกางเกงและกระโปรงออกจากกัน ถึงแม้ว่าผู้ป่วยจะสวมใส่ชุดแยกส่วนกัน แต่ในทางปฏิบัติพบว่าชุดที่ผู้ป่วยสวมใส่มานั้น ไม่สะดวกในการปักเข็มของแพทย์ ผู้ป่วยจึงต้องเปลี่ยนเป็นชุดที่ทางโรงพยาบาลจัดไว้ให้ ซึ่งเป็นชุดผู้ป่วยของโรงพยาบาลทั่วไป โดยเป็นชุดที่เปิดด้านหน้า มีเชือกสำหรับผูก และเป็นกางเกงขายาว ปัญหาที่พบคือ ชุดที่ทางโรงพยาบาลจัดไว้ให้นั้นมีขนาดใหญ่ แขนเสื้อและขาทางเกงจึงค่อนข้างยาวปิดตำแหน่งที่แพทย์ปักเข็ม ทำให้แพทย์ปักเข็มไม่สะดวก เจ้าหน้าที่จะต้องคอยพับแขนเสื้อและขาทางเกงให้เห็นบริเวณที่แพทย์ต้องการฝังเข็ม บาง

ครั้งแพทย์ต้องการฝังเข็มบริเวณสะโพก เจ้าหน้าที่ต้องดึงกางเกงลง เพื่อให้เห็นตำแหน่งที่จะปักเข็ม ส่งผลให้ผู้ป่วยรู้สึกถูกเปิดเผยร่างกายมากเกินไป รู้สึกอาย จากการสังเกตพฤติกรรมผู้ป่วยพบว่าผู้ป่วยมีสีหน้าวิตกกังวล และคอยเอามือดึงกางเกงให้ปกปิดบริเวณที่ถูกเปิดเผยดังกล่าว และแพทย์บางท่านมีการปักผ่านกางเกงโดยไม่ดึงกางเกงลง ถึงแม้ว่าการปักเข็มผ่านเสื้อผ้าจะไม่เคยเกิดอุบัติเหตุการติดเชื้อ แต่ผู้ป่วยอาจรู้สึกถึงความไม่สะอาด และเคยมีผู้ป่วยร้องเรียนเรื่องการปักเข็มผ่านเสื้อผ้า จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม ซึ่งจากการสอบถาม โรงพยาบาลต่างๆ ที่เปิดให้บริการฝังเข็ม ยังไม่พบว่ามีการพัฒนาชุดสำหรับการฝังเข็ม โดยเฉพาะ ดังนั้น นักวิจัยจึงสนใจศึกษาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ (product design)^[9-10] และแนวคิดความเป็นส่วนตัวด้านร่างกาย (physical privacy) ซึ่งก่อนทำการรักษาพยาบาลต้องผ่านกระบวนการขอความยินยอม (informed consent) แพทย์จึงสามารถดำเนินการตรวจร่างกายผู้ป่วยได้ นอกจากนี้หลัก Physical privacy ยังกำหนดให้แพทย์มีหน้าที่ปกป้องผู้ป่วยจากการถูกเปิดเผยร่างกายโดยไม่จำเป็นหรือก่อให้เกิดความน่าอับอายกับผู้ป่วยอีกด้วย^[11] อีกทั้ง พยาบาลวิชาชีพมีบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้ป่วยตามจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงไม่ควรเปิดเผยร่างกายผู้ป่วยมากเกินไปขณะฝังเข็ม โดยสามารถแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านประโยชน์ใช้สอย 2) ด้านความสวยงาม 3) ด้านความสะดวกสบาย 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย เพื่อพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม ทำให้แพทย์หาจุดฝังเข็มได้ง่าย สะดวกในการเตรียมผู้ป่วยของ

เจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์ และผู้รับบริการรู้สึกมั่นใจในความปลอดภัยเมื่อมารับบริการฝังเข็ม และไม่เปิดเผยร่างกายจนเกิดความอับอาย จึงเป็นประโยชน์ทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ เพิ่มความพึงพอใจในการมารับบริการฝังเข็ม

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยฝังเข็ม

ระเบียบวิธีศึกษา

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ซึ่งได้ผ่านการรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหิดล รหัสโครงการ MU-CIRB 2017/162.0709 มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยฝังเข็ม ระยะที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้ฝังเข็ม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 27 คน แบ่งเป็นแพทย์ที่ปฏิบัติงานคลินิกแพทย์แผนจีนในเวลาราชการ จำนวน 9 คน เจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์ (พยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาล) จำนวน 9 คน และผู้ป่วยที่มาใช้บริการคลินิกแพทย์แผนจีนในเวลาราชการ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างแพทย์และเจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์ใช้วิธีการสุ่มด้วยคอมพิวเตอร์ ส่วนผู้ป่วยสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลเสื้อแขนสั้นและกางเกงขายาวชุดเดิมที่ใช้ขณะฝังเข็ม และความต้องการรูปแบบเสื้อและกางเกงชุดใหม่ ในประเด็น 1) ด้านประโยชน์ใช้สอย 2) ด้านความสวยงาม 3) ด้านความสะดวกสบาย 4) ด้านความปลอดภัย และ 5) ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย จากแพทย์จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์จำนวน 3 คน และผู้ป่วยจำนวน 3 คน นำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาเป็นชุดต้นแบบ 1 (เสื้อแขนสั้นและกางเกงขาสั้น) นำชุดต้นแบบ 1 มาทดลอง

ใช้ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แพทย์จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์จำนวน 3 คน และผู้ป่วยจำนวน 3 คน โดยกลุ่มตัวอย่างไม่ซ้ำกลุ่มเดิม นำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาเป็นชุดต้นแบบ 2 (เลื้อยแขนสั้นและกางเกงขาสั้น) นำชุดต้นแบบ 2 มาทดลองใช้ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แพทย์จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์จำนวน 3 คน และผู้ป่วยจำนวน 3 คน โดยกลุ่มตัวอย่างไม่ซ้ำกลุ่มเดิม นำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาเป็นชุดต้นแบบ 3 (เลื้อยไม่มีแขนและกางเกงขาสั้น) ระยะที่ 2 ขั้นตอนการประเมินชุดที่เหมาะสมสำหรับการฝังเข็ม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้รับบริการแพทย์แผนจีนในเวลาราชการ ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 119 คน โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยใส่ชุดต้นแบบ 3 เข้ารับบริการด้วยวิธีการฝังเข็ม กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการรวบรวมสถิติจำนวนประชากรที่มารับบริการคลินิกแพทย์แผนจีนในเวลาราชการ ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561-เดือนกันยายน 2562 เป็นผู้รับบริการจริง 1,782 คน เหลือเดือนละ 149 คน และกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน^[12] การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2562-9 มกราคม 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย เรื่อง ชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็มคลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก ซึ่งพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ และปรับแก้ตามคำแนะนำ 2) แบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง ชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม คลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก พัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่าน $IOC \geq 0.5$ และ

ปรับแก้ตามคำแนะนำ โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ (product design) และแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย (physical privacy) มาออกแบบชุดให้เหมาะสมกับผู้รับบริการฝังเข็ม คลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก ทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านประโยชน์ใช้สอย (function)
- 2) ด้านความสวยงาม (aesthetics)
- 3) ด้านความสะดวกสบาย (ergonomics)
- 4) ด้านความปลอดภัย (safety)
- 5) ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย (physical privacy)

ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด ในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือก (rating scale) โดยให้เลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวในการประเมินเลื้อย และอีกหนึ่งคำตอบในการประเมินกางเกงที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด ตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Likert Scale เกณฑ์การแปลผลคะแนน โดยจัดลำดับคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 3 ช่วงตามเกณฑ์การคำนวณช่วงการวัดเพื่อแบ่งระดับคะแนนของเบสท์^[13] โดยมีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง ระดับความเหมาะสมของชุดสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม อยู่ในระดับน้อย

- คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง ระดับความเหมาะสมของชุดสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม อยู่ในระดับปานกลาง

- คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง ระดับความเหมาะสมของชุดสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม อยู่ในระดับมาก

ส่วนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อบริการ เป็นส่วนที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถาม

แสดงความคิดเห็นและความต้องการ โดยเครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (try out) เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา โดยทำการเก็บข้อมูลกับผู้รับบริการคลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่างที่ศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามระดับความเหมาะสมของสื่อเท่ากับ 0.837 และระดับความเหมาะสมของทางเกวเท่ากับ 0.914 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ SPSS package (SPSS version 18.0; SPSS Inc., Chicago, IL, USA) ส่วนข้อมูลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษา

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับฝังเข็ม (ตารางที่ 1, 2 รูปที่ 1-3)

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการประเมินชุดสำหรับการฝังเข็ม

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของผู้รับบริการ

ผู้มารับบริการคลินิกแพทย์แผนจีน ณ ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 119 คน เป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 73.9 และเป็นเพศชายร้อยละ 26.1 ช่วงอายุ 41-50 ปี มากที่สุดร้อยละ 33.61 รองลงมาอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 25.21 และช่วงอายุ 51-60 ร้อยละ 23.53 ตามลำดับ ผู้รับบริการมีอายุเฉลี่ย 51.21 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

11.70 ค่าต่ำสุดอายุ 27 ปี ค่าสูงสุดอายุ 78 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 48.7 และรองลงมามีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 27.7 มีอาชีพ ข้าราชการมากที่สุด ร้อยละ 29.4 และรองลงมามีอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 25.2 ส่วนโรค/อาการที่มารับบริการมากที่สุด คือ ปวดต้น คอ ไหล่ คิดเป็นร้อยละ 32.48 รองลงมา คือ ปวดหลัง คิดเป็นร้อยละ 16.56

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อชุดที่เหมาะสมสำหรับฝังเข็ม (ชุดต้นแบบที่ 3)

ระดับความเหมาะสมของสื่อฝังเข็มของผู้รับบริการในรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความสะดวกสบายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 4.38 รองลงมาคือด้านประโยชน์ใช้สอยและด้านความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยคุณภาพบริการตามความคาดหวังเท่ากับ 4.32 และ 4.26 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ดังตารางที่ 3

ระดับความเหมาะสมของทางเกวฝังเข็มของผู้รับบริการในรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความสะดวกสบายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 4.70 รองลงมาคือด้านความปลอดภัยและด้านประโยชน์ใช้สอย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และ 4.48 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความสวยงาม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ดังตารางที่ 4

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม

จากการตอบแบบสอบถามของผู้รับบริการ มีผู้รับบริการเขียนตอบเพื่อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม จำนวน 46

ตารางที่ 1 ข้อมูลการสัมภาษณ์ ชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม (เสื้อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
1. ด้านประโยชน์ใช้สอย - ตรงตามเป้าหมาย	- เสื้อเดิมเชือกผูกมากไป - แนะนำเปิดคอ บ่า ไหล่ หลัง ต้นแขน	- ดิ้นตุ๊กแกยาวหน่อย - ไม่ต้องหลายอัน	- ดิ้นตุ๊กแกมากเกินไป ใช้ยาก ใส่ยุ่งยาก - เสนอคอกว้างแบบเสื้อกล้าม/เสื้อคอกระเช้า - เสนอไม่มีดิ้นตุ๊กแก
2. ด้านความสวยงาม - รูปทรง - ขนาด - สี - ความสวยงาม	ปรับคอ บ่า ไหล่ เสื้อเดิมใหญ่เกินไป ขอสีฟ้า /แดง ยากให้มีสวดลาย	ขอ Size ขนาด S, M, L เสนอสีเขียว	ขอตัวใหญ่ สีพื้น
3. ด้านความสะดวกสบาย - ง่ายต่อการสวมใส่และการถอด (ผู้ป่วย) - ง่ายต่อการฝังเข็ม (แพทย์) - ง่ายต่อการเตรียม (เจ้าหน้าที่)	เสื้อเดิมแขนแคบ เสนอแขนหลุด เปิดคอ บ่า ไหล่ สะบัก และฝังเข็มได้ทั้งด้านหน้าและด้านหลังง่ายขึ้น	รูปแบบเสื้อง่ายต่อการฝังเข็ม และง่ายต่อเจ้าหน้าที่ในการเตรียม แต่ควรปรับรูปแบบให้ง่ายต่อการสวมใส่	ดิ้นตุ๊กแกอาจจะเจ็บเวลาผู้ป่วยนอนหงาย
4. ด้านความปลอดภัย - ปลอดภัยต่อการฝังเข็ม	เสื้อเดิม สีเสื้อกลมกลืนกับสีเข็ม แขนเสื้อบังเข็ม เสนอให้เปิดบริเวณแขน		
5. ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย - การเปิดเผยร่างกาย	เสื้อเดิมเวลาปักเข็มด้านหลังจะต้องให้ผู้ป่วยใส่เสื้อจากด้านหน้าที่มีเชือกผูกไปด้านหลังของผู้ป่วยทำให้รู้สึกไป	เสื้อเหมาะกับผู้ป่วยที่ต้องเปิดเผยบางส่วนจากร่างกาย	

ราย จากจำนวน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.66 สรุปได้ ดังนี้

1) เสื้อเหมาะสำหรับการฝังเข็ม โดยเฉพาะฝังเข็มบริเวณ คอ บ่า ไหล่ เพราะไม่ต้องกังวลว่าแขนเสื้อที่พับขึ้นไปจะตกลงมาโดนเข็มเหมือนชุดเดิม แขน

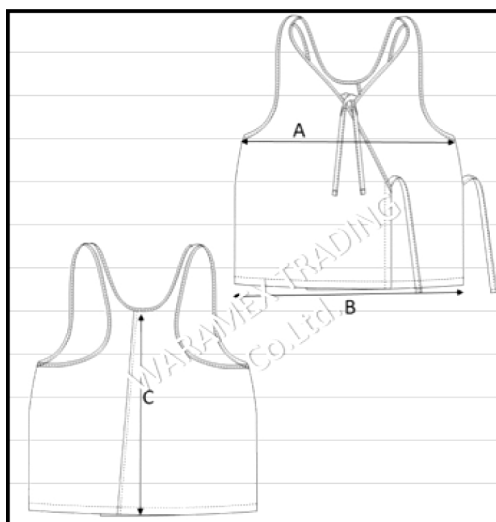
เสื้อว้า และกว้างเกินไป ทำให้รู้สึกไป้ ควรเป็นแขนสั้น ลักษณะผ้าให้ทับซ้อนกัน ด้านหน้าควรเป็นกระดุม/ซิป เนื้อผ้าควรจะหนากว่านี้ เชือกที่ผูกมีความสับสน อาจทำสีเชือกผูกให้จับคู่กันเพื่อจะได้ผูกง่าย ควรมีวิธีการสอนการใส่/ถอดเสื้อ และควรมีขนาด S, M, L ตาม

ตารางที่ 2 ข้อมูลการสัมภาษณ์ ชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม (กางเกง)

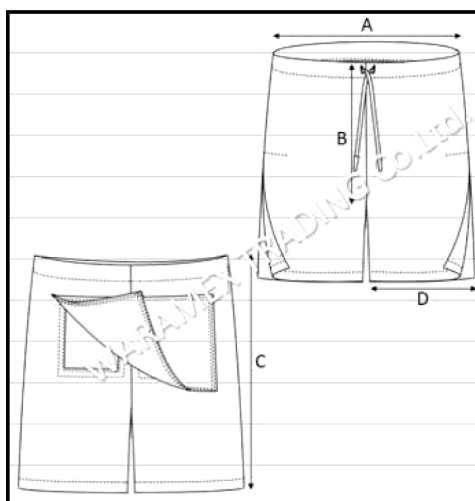
ประเด็นการสัมภาษณ์	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
1. ด้านประโยชน์ใช้สอย			
- ตรงตามเป้าหมาย	- กางเกงเดิมขายาวเกินไป แนะนำขายสั้นเหนือเข่า - กางเกงเดิมขาแคบเกินไป เสนอให้ทำขากว้างขึ้น - เสนอให้กางเกงเปิดบริเวณ สะโพก - กางเกงเดิมใส่ยาก	- กางเกงเสนอให้ผ่าข้าง เพื่อฝังเข็มบริเวณต้นขา - ดิ้นตุ๊กแกให้ยาวหน่อย ไม่ต้องหลายอัน	- เสนอผ่าข้างสูงถึงสะโพก - เอวขอเป็นเชือก ไม่เอายางยืด - เสนอไม่มีดิ้นตุ๊กแก
2. ด้านความสวยงาม			
- รูปทรง	กางเกงเดิมขายาวปิดเข็ม		- กางเกงเล็กไปสำหรับผู้ป่วย ตัวใหญ่
- ขนาด	กางเกงเดิมยาวไป ขาแคบ เกินไป ขอความยาวกางเกง เหนือเข่า ขอตัวใหญ่ ขากว้างขึ้น		
- สี	สีเดิมกลมกลืนกับสีเข็ม เสนอแดงเลือดหมู เหลือง ขาว ฟ้า		สีพื้น สีฟ้า
- ความสวยงาม	ขอมีลวดลาย	ขอเป็นลายอักษร	
3. ด้านความสะดวกสบาย			
- ง่ายต่อการสวมใส่และ การถอด (ผู้ป่วย)	กางเกงเดิมยาวเกินไป เวลาปักเข็มต้องดึงขา		
- ง่ายต่อการฝังเข็ม (แพทย์)	กางเกงขึ้น และปิดบังเข็ม		
- ง่ายต่อการเตรียม (เจ้าหน้าที่)			
4. ด้านความปลอดภัย			
- ปลอดภัยต่อการฝังเข็ม	สีกางเกงเดิมกลมกลืนกับเข็ม ขากางเกงยาวไป เสนอขากว้าง ความยาว 5 ส่วน และเอวเป็น ยางยืด		
5. ด้านความเป็นส่วนตัว ของผู้ป่วย			
- การเปิดเผยร่างกาย	กางเกงเดิมเวลาปักเข็ม จะเปิดบริเวณสะโพก	- เหมาะสำหรับผู้ป่วยที่ ต้องเปิดเผยเฉพาะส่วน - ขอปรับดิ้นตุ๊กแกให้ลึก เพื่อไม่ให้โป้	- ช่องเปิดกางเกงบริเวณสะโพก กว้างเกินไป เสนอลดขนาดลง ครึ่งหนึ่ง - ผ่าข้างสูงไป อาจจะโป้

MEASUREMENT DESCRIPTION	SPECIFICATION (UNIT: INCH)	
	FULL SCALE: FS	TOLERANCES TOL+-
A. 1/2" รอบอก	24 3/4"	1/2"
B. 1/2" ซายกว้าง	31 1/2"	1/2"
C. ยาวหลัง	23	1/2"

ภาพที่ 1 แบบเสื้อ ชุดฝัังเข็มตันแบบ 3

MEASUREMENT DESCRIPTION	SPECIFICATION (UNIT: INCH)	
	FULL SCALE: FS	TOLERANCES: TOL+-
A. 1/2" เอวกว้าง	46	1/2"
B. 1/2" เป้า	16 1/4"	1/2"
C. ซ้ายยาว	22 1/4"	1/2"
D. 1/2" ปลายขากว้าง	12 3/4"	1/4"

ภาพที่ 2 แบบกางเกง ชุดฝัังเข็มตันแบบ 3

ภาพที่ 3 ภาพชุดฝึกเสริมต้นแบบ 3 ก่อนการฝึกเสริม (ก) และขณะฝึกเสริม (ข)

ตารางที่ 3 ระดับความเหมาะสมของสื่อฝึกเสริมจำแนกตามรายด้านและโดยภาพรวม (N = 90)

ด้านที่	รายการประเมินสื่อที่เหมาะสม สำหรับผู้รับบริการฝึกเสริม (ชุดต้นแบบ 3)	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.32	0.78	มาก
2	ด้านความสวยงาม	4.16	0.71	มาก
3	ด้านความสะดวกสบาย	4.38	0.82	มาก
4	ด้านความปลอดภัย	4.26	0.94	มาก
5	ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย	3.93	1.05	มาก
6	ด้านความพึงพอใจโดยรวม	4.23	0.81	มาก

สรีระของร่างกาย

2) ทางแกนขาสั้น ใส่ง่าย สะดวก รวดเร็วในการเปลี่ยนชุด เหมาะสำหรับการฝึกเสริม เพราะสามารถฝึกเสริมได้ทั้งด้านข้างและด้านหลัง ไม่ต้องกลัวหลุด ขาทางแกนไม่ต้องคอยพับเหมือนชุดเดิม ทั้งนี้ เสนอให้ขา

ทางแกนยาวกว่านี้ เลย์หัวเข้าเล็กน้อย ใส่ง่าย และเพิ่มขนาดทางแกนให้เหมาะกับผู้ป่วย

อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาชุด

ตารางที่ 4 ระดับความเหมาะสมของกางเกงฝั่มเข็มจำแนกตามรายด้านและโดยภาพรวม (N = 71)

ด้านที่	รายการประเมินกางเกงที่ เหมาะสม สำหรับผู้รับบริการฝั่มเข็ม (ชุดต้นแบบ 3)	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.48	0.71	มาก
2	ด้านความสวยงาม	4.30	0.64	มาก
3	ด้านความสะดวกสบาย	4.70	0.55	มาก
4	ด้านความปลอดภัย	4.56	0.63	มาก
5	ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย	4.35	0.76	มาก
6	ด้านความพึงพอใจโดยรวม	4.51	0.61	มาก

ที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยฝั่มเข็ม ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับฝั่มเข็ม โดยการสัมภาษณ์แพทย์จำนวน 9 คน เจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์ 9 คน และผู้ป่วยจำนวน 9 คน เกี่ยวกับข้อมูลเสื้อและกางเกงชุดเดิมที่ผู้รับบริการใช้ขณะฝั่มเข็ม และความต้องการรูปแบบเสื้อและกางเกงชุดใหม่ ในประเด็น 1) ด้านประโยชน์ใช้สอย 2) ด้านความสวยงาม 3) ด้านความสะดวกสบาย 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย จำนวน 3 รอบ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาเป็นชุดต้นแบบ 3 หลังจากนั้นทำการประเมินชุดต้นแบบ 3 กับผู้รับบริการคลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 119 คน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุ 41-50 ปี การศึกษาปริญญาตรี มาด้วยอาการ ปวดต้นคอ บ่า ไหล่ สอดคล้องกับทัศนีย์ ฮาซาโนะ และบัณฑิตย์พรหมเคียมอ่อน^[14] ว่าสภาพการดำเนินชีวิตประจำวันเปลี่ยนไป การทำงานอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์มากขึ้น ทำให้ปัจจุบันที่เข้ารับการรักษากลุ่มอาการปวดเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งอาการปวดเป็นอาการที่ใช้การฝั่มเข็มเป็นวิธีการรักษามากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการปวดคอ ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ

การประเมินระดับความเหมาะสมของชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝั่มเข็ม (ชุดต้นแบบ 3) จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามผู้รับบริการจำนวน 119 คน ตามแนวคิดการออกแบบ และแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย ดังนี้ 1) ด้านประโยชน์ใช้สอย 2) ด้านความสวยงาม 3) ด้านความสะดวกสบาย 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย ได้ข้อมูลเป็นเสื้อจำนวน 90 คน และข้อมูลกางเกง จำนวน 71 คน เนื่องจากผู้รับบริการมีอาการเฉพาะส่วนของร่างกาย จึงไม่ได้เปลี่ยนทั้งเสื้อและกางเกงในการมารับบริการ จากผลการศึกษาพบว่า เสื้อมีความเหมาะสมสำหรับการฝั่มเข็ม โดยเฉพาะการฝั่มเข็มบริเวณต้น คอ บ่า ไหล่ โดยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วยมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องจากเสื้อไม่มีแขน และเว้ากว้างเกินไป โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้รับบริการว่าเสื้อโป้เกินไป เสนอให้มีแขน และใช้เทคนิคผ้าทับซ้อนกัน ด้านหน้าตัวเสื้อมีเชือกผูก บางครั้งผู้รับบริการสับสนกับเชือกที่ผูก เสนอให้ทำสี จับคู่เชือกที่ผูก หรือปรับเป็นกระดุม/ซิป แทน ส่วนกางเกงรูปแบบเหมาะสมสำหรับการฝั่มเข็ม โดยมีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถฝั่มเข็มได้ทั้งสะโพกด้านข้างและ

สะโพกด้านหลังในคราวเดียวกัน โดยเฉพาะขาทางแกไม่ต้องคอยพับเหมือนชุดเดิม ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะให้ขาทางแกยาวเลยเข่าหรือเป็นกางเกง 4 ส่วน

ข้อสรุป

จากการศึกษาพบว่า ผู้รับบริการคลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก มีความคิดเห็นว่าชุดต้นแบบ 3 มีความเหมาะสมสำหรับการฝังเข็ม โดยมีความคิดเห็นเลื้อมฝังเข็มอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้น ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนน้อยสุด และความคิดเห็นต่อกางเกงฝังเข็มอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน ซึ่งจากงานวิจัยเรื่องคุณภาพบริการตามความคาดหวังและที่ได้รับจริงของผู้รับบริการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการที่คาดหวังที่สำคัญ 3 อันดับแรก คือ การให้บริการที่รู้จักและเข้าใจในผู้รับบริการ บริการที่สร้างความมั่นใจ บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการ ตามลำดับ^[15] และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ และให้ตรงตามเป้าหมายการปฏิบัติงานของแพทย์แผนจีน และเจ้าหน้าที่ช่วยแพทย์มากที่สุด การออกแบบชุดควรมีการพัฒนาออกแบบเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้บริการ ดังนี้ แขนเสื้อยาวและโป๊มากเกินไป เสนอให้มีแขน โดยแขนเสื้อใช้เทคนิคผ้าทับซ้อนกัน สามารถเปิดเพื่อทำการฝังเข็มได้ ส่วนกางเกง ผู้รับบริการส่วนใหญ่มักมีความคิดเห็นว่าเหมาะสม สามารถฝังเข็มได้ทั้งด้านข้างและด้านหลังของสะโพก แต่มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มความยาวของขาทางแกให้เลยเข่าเล็กน้อยหรือเป็นกางเกง 4 ส่วน อย่างไรก็ตาม การออกแบบชุดให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ตรงตามเป้าหมายการปฏิบัติงานของแพทย์แผนจีน และ

เจ้าหน้าที่แล้วนั้น ควรคำนึงถึงด้านความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งการออกแบบชุดต้นแบบ 3 เป็นการช่วยเพิ่มด้านความปลอดภัยกับผู้รับบริการ เนื่องจากผ้าไม่ปิดบังเข็มจนเกินไป ช่วยให้เจ้าหน้าที่มองเห็นเข็มได้ชัดเจน ซึ่งอาจลดอุบัติเหตุการถอนเข็มออกไม่หมด นอกเหนือจากการใช้ “นวัตกรรมอุปกรณ์ทวนสอบจำนวนเข็ม” ซึ่งเป็นอุปกรณ์ช่วยทวนสอบจำนวนเข็มที่แพทย์ใช้กับผู้รับบริการฝังเข็ม^[16] ทั้งนี้ หากการออกแบบชุดที่ผ้าไม่ปิดบังเข็มจนเกินไป ต้องคำนึงถึงเรื่องการเปิดเผยร่างกายผู้ป่วยมากเกินไปด้วยหรือไม่ ดังนั้น การออกแบบจึงต้องมีความสมดุลทั้งด้านประโยชน์ที่จะได้รับกับด้านความเป็นส่วนตัวของผู้รับบริการ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คลินิกแพทย์แผนจีน ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก หรือคลินิกแพทย์แผนจีนของสถานพยาบาลอื่น ๆ สามารถนำชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้รับบริการฝังเข็ม ไปประยุกต์ใช้กับผู้รับบริการสวมใส่ขณะฝังเข็มได้ อย่างไรก็ตาม ควรมีการทำวิจัยเพิ่มเติมในการออกแบบพัฒนาชุดที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยฝังเข็ม โดยการพัฒนาจากชุดต้นแบบ 3 ให้ได้ชุดที่เหมาะสมสำหรับการฝังเข็มยิ่งขึ้น โดยพัฒนาตามคำแนะนำของผู้รับบริการ และอาจนำเรื่องสีของชุดฝังเข็ม ซึ่งอาจมีผลต่อการรักษา/อาการโรคของผู้รับบริการ มาศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้รับบริการฝังเข็ม คลินิกแพทย์แผนจีนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ พญ. สุภัทรา คันติโต พท.ป อุษาวิตรี วงศ์เจริญวิวัฒน์ พญ. ธีรานันท์ นาคนบุตร ที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย นางมาลี สันติชัยณรงค์ หัวหน้างานบริการผ้า ที่ได้ให้คำปรึกษา

เรื่องการตัดเย็บชุดต้นแบบ ขอบคุณนางสาวนภาพร เลบ้านแท่น แพทย์ เจ้าหน้าที่คลินิกแพทย์แผนจีน ทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูล ช่วยเก็บข้อมูล เจ้าหน้าที่ งานการศึกษาวิจัยและวิชาการที่ช่วยอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณ ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก คณะ แพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยครั้งนี้

References

1. Xue J. Traditional Chinese medicine in the 21st century. *Journal of Thai Traditional and Alternative Medicine*. 2004;1(1):91-4. (in Thai)
2. Sunikitrungruang C. Chinese medicine in Thailand, past, present, future. *Journal of Thai Traditional and Alternative Medicine*. 2006;4(2):99-105. (in Thai)
3. Department of Thai Traditional and Complementary Medicine & Thai Acupuncture and Herbal Medical Association. Knowledge of acupuncture. Bangkok: Phum Thong Printing; 2009. 20 p. (in Thai)
4. World Health Organization. Acupuncture: review and analysis of reports on controlled clinical trials. Geneva: World Health Organization; 2002. 81 p.
5. Jiwlawat N, Durongphongtorn S. Scientific evidence-based mechanism of acupuncture on analgesia. *Journal of Thai Traditional & Alternative Medicine* 2019;17(3):527-41. (in Thai)
6. Cocilovo A. Colored light therapy: overview of its history, theory, recent developments and clinical applications combined with acupuncture. *American Journal of Acupuncture*. 1999;27(1-2):71-83.
7. Chaidaroon A. The evolution of acupuncture. Bangkok: Amy Trading Co., Ltd; 2000. 270 p. (in Thai)
8. Hazanine T, Jirapinitwong S. Knowledge of Chinese medicine for people. 1st ed. Nonthaburi: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand; 2011. (in Thai)
9. Boonvong N. Design principles. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 1999. 226 p. (in Thai)
10. Kantachote S. Product design and development. 1st ed. Bangkok: O. S. Printing House Co., Ltd; 1985. 130 p. (in Thai)
11. Sathirareuangchai, S. Confidentiality for patients. *Siriraj Medical Bulletin*. 2013;6(2):76-81. (in Thai)
12. Akaku T. Research methodology in behavioral sciences and social sciences. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Rajabhat University; 2000. 250 p. (in Thai)
13. Best JW. Research in education. 3rd ed. London: N. J. Prentice-Hall; 1977. 403 p.
14. Hazanine T, Promkiam-on B. Acupuncture-moxibustion, book 3 (acupuncture for pain treatment. 1st ed. Nonthaburi: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand; 2011. (in Thai)
15. Kaeoket C. Expected and actual perceived service quality of patients at division of applied Thai traditional medicine, Golden Jubilee Medical Center, Mahidol university. *Journal of Thai Traditional & Alternative Medicine*. 2013;11(1):40-53. (in Thai)
16. Kaeoket C. The effect of using an innovative "Needle Verification Device, NVD" on needle lost in patients at Traditional Chinese Medicine Clinic, Golden Jubilee Medical, Mahidol University. *Journal of Bureau of Alternative Medicine*. 2012;5(3): 29-38. (in Thai)